

Alina APOPEI-PISTOL

Simpozionul Național „Tristan Tzara și cultura DADA”

Moinești, 25 – 27 aprilie 2013

Născut din dorința de a revitalizeza viața culturală a unui oraș băcăuan de provincie, dar cu un mare potențial creativ – cu care sunt înzestrați, de altfel, locuitorii Moineștilui – simpozionul dedicat concetățeanului lor, Tristan Tzara, ia, de la an la an, amploare. Acesta configurează, deja, o tradiție a celebrării părintelui dadaismului și a spiritului ce a stat la baza acestui imbold creativ. Cea de a doua ediție a Simpozionului Național „Tristan Tzara și cultura Dada”, din 2013, reînnoadă, de altfel, seria sesiunilor culturale organizate, în ultimele două decenii, de către Societatea cultural-literară „Tristan Tzara”, dar și a unora de dată mai veche¹.

Manifestările din cadrul ediției actuale s-au organizat sub auspiciile Primăriei Municipiului Moinești, desfășurându-se, între 25 și 27 aprilie, mai ales în contextul Bibliotecii Municipale „Ștefan Luchian”. Programul pus în formă de către promotorul acesteia, domnul Viorel Costea, a fost unul divers, complex și închinat actului de cultură autentic. Cele trei zile ale simpozionului au stat sub semnul libertății de creație și de manifestare, propunându-și acea reinventare a mecanismelor gândirii, acea preschimbare a artei în prototip

despre care postulau și membrii Cabaretului Voltaire. Pentru trei zile, Moineștii s-a transformat într-un veritabil Dada-land, în peisajul acestuia făcându-și apariția noi sculpturi dadaiste, invitați de marcă din domeniul literaturii, al criticii literare, al muzicii, al teatrului, al artei plastice, precum și mulți elevi – lucru extrem de îmbucurător. Aceștia din urmă nu și-au asumat doar rolul de spectatori, ci, mai ales, pe acela de autori de expoziții și de poeme dadaiste, în cadrul evenimentului de față.

Evenimentele din prima zi s-au bucurat de o largă participare din partea tinerilor, a bibliotecarilor și a profesorilor moineșteni, în cadrul unui colocviu și al unor proiecții cu tematică Dada. Din sumarul de recitaluri, lansări de reviste și de discuții, remarcăm *Atelierul Dada*, care i-a implicat pe elevii Școlii Gimnaziale „George Enescu”, printr-o expoziție de colaje și printr-un recital de poeme dadaiste, în creație proprie, precum și acela al elevilor Liceului Teoretic „Spiru Haret”, purtând titlul *Re-construcția de-construcției*.

A doua zi a fost dedicată întâlnirilor cu invitați de marcă – universitari, scriitori, jurnaliști, editori, actori și muzicieni etc. Din multitudinea de expozeuri, spi-

cuim: jurnalist dr. Emil Berceanu, cu *Rezistența prin Cultură, perspectiva Dada*; Geo Popa – directorul Centrului de Cultură George Apostu, Bacău; conf. univ. dr. Nicolae Crețu, Univ. „Al. I. Cuza”, Iași, cu *Tzara vs. Cioran*; conf. univ. dr. Ecaterina Crețu și lector univ. dr. Luminița Druga, Univ. „Vasile Alecsandri”, Bacău, cu *Tristan Tzara - Mărci ale textualizării în poemul dramatic*; prof. Vasile Robciuc, președintele Asociației Cultural Literare *Tristan Tzara*, Moinești, cu *Tzara și iarăși Tzara – la Zürich*. Această zi a fost prilejul ideal al unor lansări de carte, cum ar fi cea semnată de către Mircea Bujor, *Daimonul din debara*, sau ale „Caietelor Tristan Tzara”, volumele III-IV. La Galeria *MansArta*, din cadrul bibliotecii, o pleiadă de artiști plastici băcăuani au deschis și o expoziție colectivă de pictură-colaje: Alina Elena Lupașcu (instalație), Viorica Zaharia, Mircea Bujor, Bianca Rotaru, Teodora Nicodim, Oana-Maria Văsâi, Geanina Ivu, Luminița Radu, Dorel Făcăoaru, Ion Văsâi (sculptură). Această zi nu a fost nici ea lipsită de momentul dedicat poeziei dadaiste – *DADADan și DADAliza* – susținut de către actrița Teatrului *Bacovia*, Bacău, Eliza Noemi Judeu, și de violonistul Dan Crivăț, membru al Cvartetului *Orpheus* și colaborator al Filarmonicii Bacău.

În ultima zi a simpozionului, invitații au avut ocazia să viziteze Expoziția Muzeală *Ex Libris*, din holul Bibliotecii Municipale, și lucrarea monumentală „Coloanele Sfintei Treimi” – autor, sculptor Romeo Dumitrescu. Apogeul manifestărilor a coincis cu inaugurarea monumentului *Cavalerul Tristan Tzara*, realizat după un concept al dr. Romeo Dumitrescu de către sculptorul moineștean Giulian Dumitriu.

Privind retrospectiv multitudinea de evenimente și de participanți la recent încheiata ediție a Simpozionului Național „Tristan Tzara și cultura Dada”, putem conchide că organizatorii și toți cei implicați au depășit cu mult ceea ce și-au propus – și anume, să aducă în spațiul Moineștilui un basm foarte frumos despre prințul-artist care a devenit un contestatar recunoscut pe toate meridianele și să se vorbească despre cum anume trecutul a creat minuni, pentru a avea viitor la timpul prezent.

¹ Vezi Ștefan Roll, *În orașul natal al lui Tristan Tzara*, în „Contemporanul”, nr. 50 (1157), vineri, 13 decembrie 1968, p. 3.

Ghicitoare

Ce nume poate fi asociat astăzi, în critica literară din România, cu ideea de imensă mobilizare de energii colective în edificarea unei ample arhitecturi culturale? Despre cine se poate afirma că este singurul constructor în cultura română postbelică, fără a da greș? Răspunsul este dezarmant de ușor: Eugen Simion. Simplul fapt că acest răspuns vine de la sine și merge la țintă spune totul despre temperamental intelectual al Profesorului Eugen Simion.

Se poate susține fără păs că este singurul creator de școală din critica literară postbelică. Prin calitatea selecției din cadrul școlii postdoctorale pe care a păstorit-o, și aici mă refer la calitatea intelectuală a colegilor mei ale căror nume sunt ele însele o garanție a valorii proiectului lor de cercetare, demersul școlii postdoctorale se va evidenția nu doar ca un success, ci de-a dreptul ca un fenomen cultural. Cel puțin în domeniul criticii și istoriei literare, finalitatea o va reprezenta o explozie fără precedent, în ultimii douăzeci și mai bine de ani, de lucrări valoroase apărute în aceeași unitate de timp și loc, explozie ce se va cere explicată de către istoricii literari din viitor care vor cerceta acest fenomen. Iar explicația stă tocmai în inițiativa Profesorului de a concentra, mobiliza și a canaliza înspre înfăptuire un asemenea șuvoi de energii.

De aceea cam orice ghicitoare ce va viza ideea de înfăptuire, de ducere la bun sfârșit, de mobilizare și construcție în cultura română postbelică se va rânduie cam în jurul aceluiași răspuns.

Nicoleta SĂLCUDEANU

Expoziție dadaistă?

În programul simpozionului „Tristan Tzara și Cultura Dada”, la Galeria „MansArta” Moinești a fost organizată o expoziție de pictură, sculptură, art-obiect și colaje. Au expus următorii artiști plastici: Elena Lupașcu, Viorica Zaharia, Mircea Bujor, Bianca Rotaru, Teodora Nicodim, Geanina Ivu, Luminița Radu, Dorel Făcăoaru, Ion Văsâi și Valentin Vărtosu.

La vernisaj, am fost invitată să spun câteva cuvinte. Parcurgerea expoziției mi-a inspirat un discurs atipic, pe care-l redau în cele ce urmează, lăsându-i pe cei curioși să descopere creația cărui artist ar corespunde cu sugestia lirică indusă. Imagini ale lucrărilor se găsesc în numărul curent al revistei și pe blogul violetablumoon.blogspot.ro

Am văzut chipul unui om ciudat cu semitransparențe. Am mers mai departe; în mintea mea s-a ivit imaginea unei mașini răsturnate, la parterul unui bloc. Cotidian, prea mult cotidian, prea multe locuințe suprapuse. Îmi aduc aminte un vers al Sylviei Plath: „incomensurabila răutate a cotidianului”... Am ieșit din blocul acela și am intrat într-o lume a fanteziei, cu personaje din vis, poartă haine de arlechin și dansează. Dar în dansul lor e multă neliniște. M-am gândit să le trimit scrisori dar n-am găsit foi albe de hârtie. Am răscolit prin casă și am găsit

vederi vechi, cu timbre ștanțate, primite de-a lungul anilor de la rude și prieteni. Am scris pe marginile lăsate albe și scriind atât de mărunț am simțit nevoia de-a combina geometria cu grația. În alt loc am găsit șansa de evadare, prin ceea ce eu am văzut o fereastră. Îmi doresc să pot privi lumea de aici, intuiesc o panoramă frumoasă. Floare a soarelui! Amestec din starea de galben cu starea de negru! Negrul din care și dadaistii spuneau că izvoadește lumina este culoarea de care le este dor unor bieți orbi. Ne spune Borges în eseurile lui despre orbire. Dau peste numele unui alt poet, Tristan Tzara, Da, Da, Dada! Mai departe, alte colaje, elegante și eclecticice, stimulează intelectual. Aș vrea să ascult muzicile recomandate. Am obosit un pic și-mi oferă odihnă un scaun cu trei picioare. E pictat în culori vii, iar patru e umbra albastră și... Rubick! Mă ridic, privesc în fața mea: fierul negru-negru și lemnul mângâiat! Și fierul negru negru și lemnul mângâiat!

Admirabil fenomen de avangardă, dadaismul s-a clasicizat, însă ecurile nu i s-au stins. Expoziția de la Moinești a surprins, în primul rând, prin diversitate. Câțiva dintre artiști au ales, astfel, să aducă un omagiu lui Tristan Tzara, din a cărui gândire se revendică, sub o formă sau alta.

Violeta SAVU

